

Politik och kommunikation  
Per Holm  
per.holm@energiforetagen.se

## **Energiföretagens position om slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft**

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

### **Sammanfattning**

- Havsbaserad vindkraft är ett av flera fossilfria elproduktionsslag som kommer att bidra till att klimatmålet uppnås. Energiföretagen anser dock att en slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft i dagsläget riskerar att medföra större negativa än positiva effekter.
- Om marknaden ser en risk att ny elproduktion tillkommer tack vare subventioner även när den inte efterfrågas påverkar detta investeringsviljan och lönsamheten i all annan kraftproduktion.
- Subventioner av havsbaserad vind riskerar att tränga ut annan elproduktion med systemkritiska egenskaper som behövs för att kostnadseffektivt upprätthålla nödvändig driftsäkerhet i elsystemet.
- Det finns idag inget marknadsmisslyckande som motiverar ett specifikt stöd för havsbaserad vindkraft, som är en mogen och väl etablerad teknik
- För all kraftproduktion bör förutsägbara och kortare tillståndsprocesser prioriteras. Utpekandet av områden som bedöms lämpliga för havsbaserad vindkraft bör få en verklig betydelse i tillståndsprocessen.
- Svenska kraftnät bör få tydliga instruktioner om att planera för ett stamnät som möjliggör målet om ett klimatneutralt samhälle 2045.

### **Slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft medför ökade kostnader för energisystemet och riskerar försämra leveranssäkerheten**

Allt pekar på att det fossilfria samhället kommer att använda betydligt mer el än idag. Havsbaserad vindkraft är ett av flera elproduktionsslag som har potential att bidra med fossilfri el i framtiden. Vilka fossilfria energislag som ska möta dagens och framtidens behov bör dock i största möjliga mån avgöras av marknaden. Annars riskerar vi att få ett onödigt dyrt energisystem. Det är således viktigt att framtida elproduktion konkurrerar på lika villkor. Därför anser Energiföretagen att en slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft inte bör införas i dagsläget.

I grunden handlar det om att en slopad anslutningskostnad skulle ge en snedvridning i konkurrensen gentemot andra kraftslag. Den försämrade konkurrenskraften för andra kraftslag kommer sannolikt att leda till nedläggning eller uteblivna reinvesteringar av den produktion som har lägst marginaler. I dagsläget är det kraftvärme. Om kraftvärmens påverkas negativt kan det leda till en högre risk för framförallt lokal effektbrist då kraftvärmens producerar el på de platser där elnätet är som mest ansträngt och under de delar av året då effektbehovet är som störst i Sverige. Även andra kraftslag påverkas givetvis av den snedvridna konkurrensen.

Ett beslut om slopad anslutningskostnad signalerar ökad politisk risk till marknaden, vilket får konsekvenser för aktörernas beslut om såväl fortsatt drift i befintlig produktion som långsiktiga investeringar. Osäkerhet uppstår för alla elproducenter, även om ingen ny havsbaserad vindkraft skulle byggas omedelbart. En ökad risk medför också en ökad riskpremie, vilket gör energisystemet dyrare än vad det annars hade behövt vara.

En finansiering av slopade anslutningsavgifter kan hanteras på olika sätt. Om finansieringen läggs på stamnätsavgiften kommer den att hanteras som en opåverkbar kostnad i elnätsregleringen och därmed bäras av elnätskunderna. Vi vet redan att de opåverkbara kostnaderna i elnätsregleringen kommer att öka kraftigt kommande decennier som en konsekvens av de omfattande och nödvändiga investeringarna i stamnätet som Svenska kraftnät planerar. Det handlar om en fördubbling av stamnätstariffen till 2030. Om regeringen väljer att gå vidare med slopade anslutningsavgifter för havsbaserad vind avråder Energiföretagen därför från denna finansieringsform.

### **Stöd till elproduktion ska utformas och bedömas ur ett helhets- och energisystemperspektiv**

Energiföretagen anser att styrmedel och subventioner för elproduktion kan vara motiverad för oetablerad teknik i ett marknadsintroduktionsskede och utformas utifrån faktiska stödbehov. Alltför omfattande stödsystem sätter dock elmarknadens prissignaler ur spel, vilket minskar effektiviteten med ökade samhällsekonomiska kostnader som följd. Flera olika stödformer bidrar dessutom till ökad komplexitet och svåröverblickbarhet för investerare. När stöd införs måste det också finnas en plan för hur och under vilka villkor stödet ska fasas ut. Detta som information till marknaden och för att minska risken för snedvridande konkurrens.

Åtgärder för att adressera eventuella marknadsmisslyckanden bör vara generella och utformas på ett långsiktigt hållbart sätt med ett helhetsperspektiv för att på ett effektivt sätt bidra till uppsatta klimat-, miljö- och energipolitiska mål. Uteblivna investeringar i havsbaserad vindkraft kan inte förklaras med marknadsmisslyckande och därför är samhällsnyttan av ett stöd oklar.

### **Förslag för att röja hinder för havsbaserad vindkraft**

På samma sätt för investeringar i elnät eller annan elproduktion finns flera hinder för havsbaserad vindkraft som behöver åtgärdas. Det kanske största är

oförutsägbara, komplexa, omfattande och långsamma tillståndsprocesser. Utpekandet av områden som bedöms lämpliga för havsbaserad vindkraft skulle kunna få verklig betydelse i tillståndsprocessen. Några sådana hänsyn tas inte idag.

En stor risk för projektörer av havsbaserad vindkraft är att det saknas möjlighet att säkra exklusivitet till en plats innan vindkraftparken erhållit tillstånd. Det leder till att flera vindkraftutvecklare kan lägga stora resurser på projektering av en park på samma plats. En ytterligare konsekvens av denna avsaknad av struktur är att Svenska kraftnät på kort tid mottagit ansökningar motsvarande mer än 30 GW havsbaserad vindkraft där projekten kan vara helt eller delvis överlappande och hunnit olika långt i tillståndsprocessen. Ett tydligare system skulle möjliggöra för bättre planering i tid och lokalisering av såväl stamnät som tillkommande kraftproduktion.

Vidare måste stamnätet planeras för att stödja den ökade elektrifiering som krävs för att samhället ska nå klimatmålet om nettonoll utsläpp av klimatgaser 2045. Ett väl utbyggt stamnät är en förutsättning för ökad elektrifiering, flexibilitet och minimerar risker för inlåsningseffekter av tillgänglig kraft.